

KALAUZ

AZ EMBERBARÁTI OKTATÁS ÉS NEVELÉS TERÉN HAVI FOLYÓIRAT.

A testi és szellemi fogyatkozásban szenvedőket gyámolító országos egyesület hivatalos közlönye.

A lap 1—3—5—7—9 számaait

az egyesület tagjai tagsági díjuk fejében kapják.

Megjelenik július és augusztus kivételével minden hó utolsó napján.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK ÁRA:
Egész évre 2 frt 50 kr.	Scherer István	Soronkint, 15 kr.
Egyes szám ára: ... 25 kr.	Budapest, VIII. Róka Szilárd-ú. 10.	Bélyegilleték 30 kr.

TARTALOM: Egyesületi közlemények. — Irányeszmék. — A váci intézet Léva ünnepe. — Tanácsadó. — Külföldi szemle — Vegyesek. — Hirdetések.

Egyesületi közlemények.

Egyesületünk igazgató-bizottsága február hó 18-án tartott gyűlést, melyen a napirend előtt elnök úr Ó nagyméltósága melegen üdvözölte özv. Herich Károlyné és Benitzky Lajos újonnan megválasztott alelnököket s kérte őket, hogy az egyesület felvirágoztatása érdekében törekvéseinkben közreműködni sziveskedjenek. — A bizottság örömmel vette tudomásul a választások elfogadását s elnök kéréséhez csatlakozik. — A karácsonyfára begyűlt pénzbeli és természetbeni adományokról szóló számadások vizsgáltattak át azután. Ez adományok e lapok 5-ik számában már kimutattattak. E szerint készpénz adományképen 187 frt 90 kr. folyt be, melyből 59 frt 41 kr. fordítottatott ruházati és ajándék tárgyak beszerzésére, maradt tehát 128 frt 49 kr. A természetben befolyt adományok közül a ruházati és ajándék tárgyak kiosztattak, szintugy a képeskönyvek is; az élelmi szerek az asylum gondozójának adattak át, a ki az elhasznált mennyiségekről jegyzéket vezet s havonta számol el. — Volt még papír, toll és egyéb iróeszköz is, mely a felmerülő ilyenmő szükségletek fedezésére fordíttatik. Végül 34 kötet ifjúsági irat maradt fenn, a melyek a növénydekek ez idő szerinti értelmi fokát meghaladják s így kiosztásuk nem eszközöltetett.

A bizottság hálás köszönetét nyilvánította a jótékony adakozóknak s a megmaradt pénzt a folyó kiadások fedezésére fordítani határozta. A jelentéseket jóváhagyólag tudomásul vette s a fennmaradt ifjúsági iratokra nézve az elnökséget

felhatalmazta, hogy azokat belátása szerinti időpontban, hazai szegényebb siketnéma-intézetek között oszthassa fel. — Pivár Ignác bizottsági tag a vakok intézetének tanári kara által megindított gyűjtés eredményeit ecseteli s egyuttal a további intézkedésekre nézve kéri a bizottság határozatát. — Az intézet tanári karának buzgó működése örvendetes tudomásul vétetik, a továbbiakra nézve a bizottság a szakosztályok megalkulása után fog határozni. Erről az intézet tanári kara átiratban értesítettik. — A földművelésügyi m. kir. ministerium által adományozott 10 köbméter tűzifának átvételéről s felhasználásáról szóló jelentés tudomásul vétetik. — A székes főváros tanácsa által a diszfelvonulás alkalmával fellálított tribünök jövedelméből egyesületünknek adományozott 400 frtra nézve a bizottság hálás köszönetének adván kifejezést: az összegből 200 frtot tőkésíteni, a többit pedig a folyó kiadások fedezésére fordítani rendeli.

Molnár János asylumi gondozó és neje részére azon időben, mikor a gyermekek az asylumban vannak, a gyermekekéhez hasonló s a kiméreték kétszeresével számított élelmezés adatik meg s egyuttal kimondja a bizottság, hogy a felmondás Molnár János és az egyesület részéről a legközelebbi költözködési negyedtet megelőzőleg legalább két héttel a felmondási idő előtt történjék meg.

Az asylum feletti felügyelet gyakorlás felosztását a bizottság azon időre halasztotta, a midőn a szakosztályok megalkulván, működésüket megkezdették.

A kereskedelmi ministerium 100 frt ára postai értékjegyet adományozott egyesületünknek. Ezekkel az új gyűjtő iverk bérmentesítettnek. — A bizottság az új gyűjtőívek szétküldésére s illetőleg annak a megállapítására, hogy kiknek küldessenek meg ezek, egy bizottságot hatalmazott fel, mely gróf Batthyány Géza, Benitzky Lajos, dr. Szabó József és a titkárból áll.

Az egyesült budapest fővárosi takarékpénztár 50 frtot, a Pesti Első Hazai Takarékpénztár Egyesület pedig 100 frtot adományoztak egyesületünknek. A bizottság jegyzőkönyvi köszönetét nyilvánítja az adományokért s ezeket tőkésítettnei rendeli.

A vallás és közoktatásügyi m. kir. ministerium a Somogy-megye főispánja által a Dunántuli részre kiterjedőleg létesíttetni szándékolt „iskola egyesület“ támogatására hívja fel egyesületünk figyelmét. Somogy-megye főispánja ugyancsak egyidejűleg a Kaposvárott létesítendő siketnéma iskola részére kér segélyt, vagy egyszersmindenkori hozzájárulást. — A bizottság ez ügyben a személyes érintkezést látván legcélszerűbbnek, titkárt kiküldi azzal az utasítással, hogy Somogy-megye főispánjával mindkét irányban előzetes tanácskozást folytasson.

Titkár jelentései, hogy Katona Mária siketnéma cseléd-leánynak 5 frt segély utalványoztatott ki, továbbá, hogy Bischitz Dávidnéhoz férje elhunytá alkalmából részvétirat intéztetett — tudomásul vétetnek.

A igazgató bizottság kiegészítettén férfi tagokul beválasztattak: Dr. Gross Emil, dr. ifju Jankovics Béla, Klimes Gyula, dr. Szenes Zsigmond és Vesztrőczy István.

Titkár jelenti, hogy új tagokul 1 alapító 1 pártoló és 15 rendes tag jelentkezett, egy tag pedig időközben elhalálozott.

A bizottság az elhalálozott tagnak Roskulecz Lázárnak nevét a névsorból töröltetni, az új tagokat és pedig özv. gróf Károlyi Gyulánét alapító tagként (25 frttal.) Klein Bertholdot pártoló tagként, továbbá Tolnai I. Béla, Simonyi Szerafin, Herczka Gusztáv, Fischer Samu, Guttmann Zsigmond, Bloch Hermin, Weisz Ilona, Groszmann Berta, Kilian Janka, Kilian Emilia, Kralik Lajosné, Willerding Gizella, Schuler F. Melania, Reigner János, Klein Ignác jelentkezőket rendes tagként a tagjegyzékbe felvenni rendelte. — A tárgysorozat kimerítettén, elnök a gyűlést berekeszti.

Egyesületünk vagyona. Az 1896. év végével a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesületnél folyó számlán elhelyezve volt 4904 frt. Ezen összeghez a jelen év folyamán tetemes adományok s alapítványok járultak, úgy hogy alapítókénk jelenleg megközelíti a 7000 forintot.

Asylumunk gyarapodása. A budapesti felnőtt siket-némák „Egyértés“ czimű társasköre, melynek tagjai az egyetértésnek már eddig is számos jelét adták, a február hó 6-án tartott táncmulatságuk jövedelmének felerésze fejében 105 frt 86 krt fizettek be egyesületünk pénztárába. Ez összeg az asylum költségeinek részbeni fedezésére szolgál. A kör elnökségének ezen adományért az elnökség hálás köszönetének adott kifejezést.

Taggyűjtő iverk. Újonnan kibocsátott taggyűjtő iverket márczius hó első napjaiban küldöttük szét. Ez alkalommal újból is kérjük igen tisztelt tagtársainkat, hogy egyesületünknek mentül több tagot szerezni sziveskedjenek. Taggyűjtő iverk a titkárságnál kaphatók.

Alapítványaink. Báró Königswarter Hermann, a ki minden emberbaráti ügynek hathatós előmozdítója 1000 frttal lépett be egyesületünkbe alapító tagul. Újabban beléptek még alapító tagokként ifj. hatvani Deutsch József 100 frttal, dr. Grosz Emil egy. tanár, Jálícs Géza, Schulz Vilmos, nagykereskedők, ifj. Laczkó Antalné, Sváb Károly orsz. képv., dr. Than Károly egy. tanár, Eisele József gyáros, a mohácsi iparosok olvasóköre.

Adományok. Egyesületünk céljainak előmozdítására a jelen évben a következő adományokat kaptuk: A székes fővá-

rostól a tribünök jövedelméből 400 frt, a fűszerkereskedők egyesületétől 10 frt, Egyesült fővárosi takarékpénztártól 50 frt, Első hazai takarékpénztár egyesülettől 100 frt, a siketnémák „Egyetértés“ társasköre elnökségétől a febr. 6-iki tánczmulaság tiszta jövedelmének felerészében 105 frt 86 kr., özv. Sváb Sándorné urnótól 3 frt, Szegedi iparbanktól 1 frt, Pavel Mihály nagyváradi gör.-kath. püspök úrtól 4 frt, Soroksári takarékpénztártól 5 frt, Czeplédi népbanktól 1 frt, Bars szentkereszti takarékpénztártól 2 frt, Vaszary Kolos bibornok herczegprimás Ö Eminenciájától 25 frt, Landinger Antal úrtól 3 frt, Esztergomi káptalantól 10 frt, Lajosmizsei takarékpénztártól 2 frt, Balassagyarmati takarékpénztártól 5 frt, Országos központi takarékpénztártól 25 frt, Klimes Gyula úrtól 1 frt, Bartók Lajos úrtól 1 frt, Első magyar általános biztosító társaságtól 50 frt, Blau Arnold úrtól 15 frt, összesen 820 frt 86 kr.

Nyugtázás. Tagsági díjaikat 1897. márczius 31-éig befizették: Alapító tagsági díjakat: báró Königswarter Hermann 1000 frt, özv. gróf Károlyi Gyuláné 25 frt, Jalics Géza 25 frt, Schulz Vilmos 25 frt, báró Nikolics Feodór 25 frt, ifj. hatvani Deutsch József 100 frt, ifj. Laczkó Antalné 25 frt, dr. Than Károly 25 frt, Eisele József 25 frt, gróf Dessewffy Dénes 25.—, gróf Dessewffy Marianne 25.—, gróf Dessewffy Aladár 25.—, gróf Dessewffy Béla 25.— frt; továbbá 1897-re Szentmáriay Dezső 5 frt, Szentmáriay Dezsőné 5 frt, Szentiványi Gyula 5 frt, Dr. Grosz Emil 5 frt, Schanzer Ignác 5 frt, ifj. gróf Zichy Nándor 5 frt, Mohácsi iparosok olvasóköre 5 frt, Pótsa József 5 frt. — Pártoló tagsági díjakat 1897-re: Redlich, Ohrenstein és Spitzer, Hopf János (Kalocsa), gróf Apponyi Sándor (Lengyel). Rendes tagdíjakat: Hitter Ferenczné, Baumgarten Etelka, Feldmann Arnold, Greisinger István, Fuchs György, Tomasek Emma, Dr. Kerékgyártó Béla, Szmik Lajosné, Földes Károly, Kilián Emilia, Kilian Janka, Kralik Lajosné, Dr. Schulek Vilmosné, Willerding Gizella, Bloch Hermin, Groszmann Berta, Simonyi Szerá, Weisz Ilona, Fischer Samu, Guttmann Zsigmond, Herczka Gusztáv, Tolnai J. Béla, Rothauser Ignác, Rechnitz Ödön, Rothauser Arnold, Fehér Mór, Keller Gerzson, Dr. Ernyei Mór, Richter Árpád, Kinszky Armin, Seidner Béla, Mezei Jenő, Hahn Mór, Biró Árpád, Singer János, Liptay Jenő, Baik Gyula (Abony), Vörnlé Gyögy (Új Moldova), Weisz Adolfné (Pest-Jenő), Weiner Károlyné (Pest-Jenő), Pusztai Mátyás (Pest-Jenő), Hováth József, Dr. Óváry Ferencz (Veszprém), Kovács Eduard (Homok), Klimes Gyula, Császár Dénes. Budapest, 1897. márczius hó 31-én. Dr. Szabó József, pénztáros.

Kérelem. Kérjük tisztelt tagtársainkat, hogy tagsági díjaikat, melyeket ez idő szerint Molnár János asylumi gondozó szed be, a nyugta ellenében leróni sziveskedjenek. Vidéki tagjainkat pedig kérjük, hogy a tagsági díjaikat posta útján beküldeni sziveskedjenek.

I r á n y e s z m é k.

Az öntudatos tevékenység egyik főfeltétele, hogy az egyén világosan lássa maga előtt azt a czélt, melyet munkásságával elérni akar s ismerje azokat az eszközöket is, a melyekkel a czélt megvalósítani lehet. Kitűzött czél nélkül csak sötétben tapogatódzik az ember, míg az eszközök ismerete nélkül ábrándokat fest maga elé.

A humanistikus oktatás terén is ugyanaz áll, a mi áll az egyébb oktatásnál. Éppen most az egész vonalon megindult az eszmecsere, mely nem csak az eszközök és azok használatát illetőleg törekszik reformálni, de magát a czélt is másképp akarja kitűzni. Azt a tapasztalatot szerezték meg a tanügyi férfiak, hogy az általános emberi célok mellett, a melyeket minden tanításnak követni kell, — melyek azonban ha csak az általánosság mellett maradnak, nem egyebek szépen csengő szónál, — az egyes iskolanemek különleges céljait helyesebben kell beosztani az általános keretbe, mert különben egy-séges képzésről szó sem lehet s a szükséges harmonia megzavartatik.

A humanistikus tanítás terén az összhang megzavarásától nem igen kell félni. Sajnos csak annyira vagyunk mi még, hogy ha valakit a gondviselés sujtó keze siketiséggel, vaksággal látogatott meg, az legfeljebb az elemi ismereteket sajátíthatja el, sőt a legnagyobb rész még ehhez sem juthat. Magasabb iskolákat sem a siketnémák, sem a vakok nem látogathatnak s így nem kell, hogy ezek is figyelembe véessenek, a mikor képzsük célját meghatározzuk.

A jelen évi költségvetés tárgyalása alkalmával elhangzottak keltik ezeket a refleksiókat bennem s mert a nagy nyilvánosság előtt hangzottak el s nem szűk körben, minden-esetre nagyobb hatást is fognak gyakorolni mindazokra, a kik a négyérvékük sorsa iránt érdeklődnek.

Wlassich Gyula minister úr kijelentései, a melyek az emberbaráti oktatásügy külső szervezetét érintették, rendkívül öröndeteseek. Valóban, ha az állam a tanítás tekintetében nyújtani fogja azt, hogy a törvényhatóságok és községek által fenntartott iskolák tanítóit fizeti, s ez az államra nem csekély terhet ró, akkor már nem lesz távol az ezen első lépés után szükségkép következő második is, mely a siketnémák, vakok és hülyék tanításának törvényhozási úton való rendezésében áll. Ez az irány, a melyet a minister úr normaképpen ezen a téren felállított egy fokozottabb előhaladás alapfeltételét képezi s csak örömmel üdvözölhetjük e nem csekély vívmányt az emberbaráti oktatás-ügy mostoha mezején.

A külső kerethez most már a belső tartalmat kell czél-szerűen megválasztani.

Ebben a tekintetben szintén fontosnak kell tartanom Gajáry Géza orsz. képviselő beszédjét, melynek csak egy részére óhajtanék kiterjeszkedni, arra t. i., a mely a vakok tanítási kérdéseivel foglalkozik.

Két dolog ragadta meg különösen a figyelmemet. A minister úr a vakok intézetében — mely sajnos ma még egyedüli intézet hazánkban — vakok oktatására képesítő tanfolyamot rendezett be, a hol azok, akik a vakok tanításával foglalkozni akarnak, az oktatás módot elsajátíthatják. Ezen rendelkezés világosan magán hordja annak a felfogásnak a jogosultságát, hogy a vakok tanításához bizonyos szakképzettség kívántatik meg, a mely nélkül senki sem taníthat eredményesen. A másik, a mi reám hatást gyakorolt, Gajáry képviselő azon javaslatszerű kijelentése, hogy a vakok a népiskolával kapcsolatosan taníttassanak, úgy hogy este külön órákban foglalkozzék velük a tanító.

Első tekintetre e két rendelkezés, illetőleg kijelentés egymást kiegészíti, mert hiszen azt mondhatjuk, hogy azok a tanítók, a kik a vakokkal foglalkozni akarnak, előbb meg kell, hogy szerezzék azt a szakképzettséget, a mit a ministeri rendelkezés szükségesnek lát s csak azután foglalkozhatnak a vakok tanításával, így tehát a szakszerű képzés biztosítva van másrészt azon a sok szerencsétlen vakon könnyen segítve lesz, mert míg ma még csak 100-at taníthatunk, ezen a módon rövid idő alatt minden tanköteles vak nyerhetne oktatást, még pedig megfelelőt.

Eddig a dolog egészen rendesnek látszik, de ha most a súlypontot ezekre az utóbbi javaslat szerinti iskolákra helyezzük, a melyek — látszólag legalább — a czélnek megfelelnek, akkor önkénytelenül is azt kell kérdeznünk, mire való az országos intézet, a mely évi 50 ezer forint költséggel csak 100 növendéket oktat évente, ha az ilyen iskolák is megfelelnek a czélnek? Tisztán csak tanítóképzés legyen-e a feladata s a benne elhelyezett növendékek mintegy gyakorló iskoláját szolgáltatassák a tanítóképzőnek, vagy pedig a főczél a vakok képzése legyen, a mely mellett a tanítóképzésnek is szolgálatot tesz.

Ime két ellentétes irányeszme, a melynek a tisztázásához mindenesetre érdemes és kell is hozzászólni.

A hivatalos álláspont az, a melyet a ministeri kijelentés eléggé precis jelöl meg, midőn azt mondja, hogy a tanítóképző tanfolyamot berendezte, s hogy a testületek és törvényhatóságok által létesített filantropikus intézeteket a tanítók — mindenesetre képzett tanítók — fizetésének megadása által véli segíelyezhetni.

Ebben a külön intézetek szükségessége és helyessége jut kifejezésre.

Gajáry képviselő úr ezzel ellentétes álláspontot foglal el, midőn a vakok tanítását a népiskolában tartja megfelelőnek. Talán a sorok közül ki lehet olvasni azt, hogy az álláspontot a költségkimelés teszi megokolhatóvá s talán a képviselő úr is csak, mint kiegészítő módot véli a népiskolát, illetőleg a népiskolai tanítókat igénybe venni, ámbár nagy eredményűnek jelezte az ilyen iskolában felmutatható tanítást.

Valjon keresztül vihető-e ez utóbbi irányeszmé? Biztat-e sikerrel a vakok tanítása a népiskolákban? Ez nagyon problematikus kérdés. Eltekintve attól, hogy a népiskolai törvény a vakokat, valamint a siketnémákat és hülyéket is a népiskolából egyenesen kizárta, hogy tehát ott a vakok csak mint türt vendégek s semmi esetre sem mint jogot élvező egyének foglalhatnak helyet, még az is kétséges, hogy haszon háromlónék-e reájuk, ha az iskola padjait segítik zsufolttá tenni.

Vizsgáljuk csak a dolgot a maga gyakorlati oldaláról.

Hol tanítsák a vakokat a népiskolában? Felelet; ott a hol 5—6 tanköteles vak találhatik. Ennyi csak olyan községben, vagy városban van, a hol osztott a népiskola. Már most vagy azt kell tenni, hogy a vakokat is életkoruk szerint kell iskolába járatni s ekkor mindenik más más osztályba jutván közös tanításról nem lehet szó, vagy pedig várni kell addig, a míg 5—6, bár különböző koru jön össze s ekkor már járhatnak közösen s végezhetik a kisebb koru hallókkal az elméleti s egymásközt a szakszerűséget követelő tanulást.

Ha az első esetet vesszük, akkor majdnem minden községben lehet egy vakok-iskolája, ha a második esetet vesszük — s szerintem csak ez jöhet számításba, — akkor tényleg csak nagyobb városokban lehet szó vakok tanításáról.

Tegyük fel, hogy bármelyik tanító kész lesz megszerezni a szakképzettséget, hogy ezáltal mellékjövedelemre tehesen szert, továbbá az iskolát fenntartó hatóság sem emel ellene kifogást s így van a városban valaki, talán több is, a kit a hatóság a központi iskolák valamelyikében állandóan kijelöl, a ki azután osztályával feljebb haladva abban a helyzetben van, hogy a vakokat külön órában tanítsa, valjon megvan-e a lehetőség arra nézve, hogy a szétszórtan lakó vakok naponta kétszer — mert hiszen a gyermekekkel közösen kell tanulniok — eljöhessenek az iskolába, vagy számukra az iskola közelében kell gondoskodni lakásról s ellátásról? Vegyük p. o. a székes fővárost. Itt nemcsak egy, hanem 5—6 iskolában is foglalkozhatnának vakok tanításával, mert sajnos, bizony elég ilyen szerencsétlen van, a ki tanítás nélkül nő fel, valjon ki-vihető volna-e, hogy a sűrű közlekedés mellett a vakok az iskolát zavartalanul s minden baj nélkül látogathassák? Alig hiszem.

De ez az eset fennáll a nagyobb városokra általában s így már egy olyan akadálylyal állunk szemben, a melynek a legyőzése nem könnyű feladat.

Az ilyen természetű — még csak szükségbeli — iskoláztatásnak is a lehetősége nagyon alászáll s ha a nemes felbuzdulás egy két évig meg is küzdene az akadályokkal, csakhamar beállana a visszahatás.

De valjon a tanítás tekintetében ellensúlyozódnék-e mindez? Volna-e annyi gyakorlati eredménye az ilyen tanításnak, a mely a gyermek és tanító részéről való rendkívül fáradságnak méltó jutalmát képezhetné?

Erre a kérdésre aligha lehet kielégítő választ adni.

Annyi tény, hogy a vak hallaná a szavakat, a melyek elhangzanak, sokat meg is értene, de mert a neki megfelelő szemléltetés hiányoznék s mert vele végtére is nem lehetne a többiek rovására többet foglalkozni, ismeretei annyira hiányosak volnának, hogy a külön rendszeres tanítás nélkül ezeknek kevés hasznát venné; sőt azok nagyobb része reá nézve értéktelen lenne.

Mi maradna tehát más hátra, mint hogy a külön órák pótoljanak mindent s a tulajdonképeni tanítás súlypontját még is csak erre kellenék helyezni. A halló gyermekekkel való együttlét tehát csak ok nélkül fárasztaná a vakot s nem hozná meg azokat az eredményeket, a melyeket tőle várnának, a mi ugy a szülőket, mint a tanítót is kedvetlenné tenné s előbb utóbb a kísérlet abba hagyására vezetné.

Nem is gondolok, a mint nem gondolhatok arra, hogy az a tanító minden szakképzettség beigazolása nélkül foglalkozzék a vakokkal. Valjon, ha megszerezte ezt, nem fog-e olyan igényekkel fellépni, melyeket a dolog természetéből kifolyólag óhajtani jogosnak vél, ez olyan kérdés, a mit nem akarok vitatni, de hogy igényei nem fognak kielégített, azt majdnem bizonyosnak merem állítani.

Arra nem is akarok kiterjeszkedni, hogy a népiskolában végre is egész emberre van szükségünk s újabb terhet róni a tanító vállaira nem lehet, vagy ha önmaga önkényt vállalkozik is a teher viselésére, ez nem történik emberszeretetből, hanem azért, mert fáradozásainak jutalmát is várja.

Ki fedezze ezeket az ily czimen is felmerülő kiadásokat? Az állam, a községek, vagy egyes emberbarátok? Ki fedezze a mesze lakó vakok ellátási díját, esetleg a vidékről bejövő szegényebb sorsuaknak ellátást?

Meggyőződésem szerint a népiskolával kapcsolatos vakokiskolája nem mutathatja fel azt az eredményt, a melyet tőle várni remélnek s talán kedvező körülmények mellett némi sikereket érhetnének el velük, de semmi esetre sem teljes sikereket.

Ázonban az eszme tetszetős alakban jelent meg. Jelen-
tékeny költség megtakarítás mellett üdvös hatást helyez ki-
látásba s sok szegény szerencsétlen sorsának javítását igéri.
Ily biztosan remélt eredmények annyit mindenesetre megérde-
melnek, hogy kísérlet tétessék, ha egyébert nem, hát azért,
hogy ha az intézkedés nem válnék is be, esetleg újólag fel-
merülő hasonló kíváncsi alkalmával lehessen a kísérletből
merithető tapasztalatokra hivatkozni.

Már most az a kérdés, hogy ki tegye meg a kísérletet,
az állam, a városok, vagy egyesek? Erre vonatkozólag Gajáry
képviselő úr javaslata nem terjeszkedett ki, pedig szerintem
ez is fontos kérdés.

Ha már beigazolt eredményekkel állnánk szemben, akkor
ennek a kérdésnek a megoldása könnyű lenne, de a mikor
kísérletről van szó, akkor igen meggondolandó, hogy ki végezze
el ezt. Szerintem csak az az egy mód kínálkozik, hogy a ki-
sérletet az állam tegye meg. Alkalmas helyen p. o. Győrött,
vagy Sopronban, vagy bármelyik városban kellenék a közsé-
gi tanítók valamelyikét e feladattal megbízni, illő jutalom kilá-
tásba helyezésével természetesen s ha az tapasztaltatnék, hogy
ez az iskola pótolhatja a rendes intézetet, akkor egy igen
nagy lépéssel vinnók előbbre a vakok oktatásügyét.

(Volna még ennél is egyszerűbb megoldás, ha t. i. tani-
tók között találkoznék valaki, a ki önkényt, minden jutalomra
való igény nélkül, bár ennek reményében tenné meg e kísér-
letet, de hát erre kevés a kilátás. Szerk.)

A társadalmi kezdeményezés ezen a téren kevesebb biztos
eredmény konstataálására nyújtana módot, mert maga a társa-
dalom saját alkotásai iránt rendszerint több előszeretettel
viseltetik, s az intézmény felkarolói és megteremtői nem igen
volnának meggyőzhetők arról, hogy iskolájuk a kíváncsiaknak
nem felel meg s nehezen volnának arra rábirhatók, hogy azt
feloszlassák, különösen, ha annak felállítása a kormány jóaka-
ratu elnézése mellett indíttatnék meg.

Majdnem előre meg merném jósolni ezeknek a kísérletek-
nek eredményeit s a mikor még is a kísérlet megtétele mellett
foglalkozni állást, ezt csak azért teszem, hogy a nagy közönség
elő állított irányeszmének jogosultságát mindenki tapasztalatra
hivatkozva ismerhesse el s ne azzal a kételkedéssel fogadja, a
mely újabb eszmék felvetése alkalmával rendszerint az első
eltemető hant.

A váczi intézet Léway-ünnepe.

Ünnepek ünnepe volt márcz. 13. Egy — a siketnéma életében fordulópontot, munkájának megpecsételőjét, további buzdító zálogát képező momentum folyt le az u. n. *Kisteleki Léway Henrik-féle alapítvány* kiosztása. Mig a nyertesre az anyagiak tekintélyes része hárul, addig a növendékekre ez aktus nem csekély nevelői hatással bír. Midőn a munkáról, a kitartásról emlékezünk, nem maradhat lelkünk a köznapiasság, a megszokottság jelmezében, hanem ünnepi mezt kell, hogy öltösn.

„E rám nézve oly nevezetes napon, azt hiszem, nem fejezhetem ki hálámat jobban az égi kegyelem iránt, mint az által, hogy munka és takarékoszággal szerzett vagyonom egy részével áldozom e napon is a szenvedő emberiség oltárán.“

E szavakat írta Léway Henrik, midőn 10,000 forintos alapítványát tette azon alkalomból, hogy az első magyar ált. biztosító társaság 25 éves fennállását ünnepelte.

Léway neve mindenkor elmoshatlan betűkkel van beírva úgy az érzékileg fogyatékos siketnémák, mint azok vezetői, illetőleg tanárai szívében; élőszobor, melyhez évenként járulnak a zarándokok, hogy a kegyelet adóját, a hála érzését leróják.

Léway, leszállt a társadalom legsínylőbb elemeihez, kik nagyon is rá szorulnak jobb sorsú társaik támogatására. Kérünk kell az egek Urát, hogy még számos, ily nemes érzésű embert adjon szerencsétlen siketnémáink támogatására.

Az ünnepély 9 órakor kezdődött, melyen a tantestületen kívül *Csávolszky József* egyházm. főtan. és dr. Virter Gyula nagyprépost is résztvettek. — Léway táviratilag értesítette a tantestületet, hogy — gyöngélkedése miatt — nem jöhet el.

Az ünnepélyt *Roboz József* igazgató nyitotta meg, fejtegetvén a siketnéma tanárok önfeláldozó munkásságát, a nagynevű alapítók humanisztikus érzelmeit majd rámutatott, hogy a munka teljességéhez oly egyénekre van szükségünk, mint kisteleki Léway H. ki anyagilag segített, s módot nyújtott a boldogulásra. Végre megköszönte a vendégek szíves érdeklődését. Az igazgató szavára *Csávolszky* válaszolt, ki is elismerését fejezte ki a tantestület munkássága felett s a jövőben is csak kitartást ajánl, mi minden nehézséget legyőz.

Az alapítványt Fülöp György czeplédi mézeskalácsos segéd nyerte el, ki szorgalmával, viseletével a többi pályázók felett legérdemesebbnek találtatott. Fülöp az elnyert díjat néhány szóval megköszönte. Az összeg a czeplédi ipartársulatnak adatott át, hogy a nevezett egyén számára egy üzletet rendezzen be. Az ünnepély ezzel véget ért.

Nem lesz érdektelen felemlíteni, hogy az intézetnek még egy nagyobb alapítványa van: a Krunchich Julia-féle, melynek kamataiban jó előmenetelű leányok részesülnek.

Ugyancsak érdeklélhet az is, ha egy másik, e lapok hasábjain már egy ízben megjelent alapítványt említék fel, mely azt czélszerűségénél fogva megérdemli.

A míg Lévy-alapítvány csak gyermekeknek szól, addig a szegény leánykák, kik szintén méltó részesei lehetnének, ki vannak zárva e jótéteményekből. *Egy érdekes alapítványa van leánykák számára a párisi intézetnek; az alapítvány kamataiból a férjhez menő siketnéma leányok kelengyéje vásároltatik be. Vajha nálunk is akadna ily nemesszívű adakozó.*

Herodotusz

Tanácsadó.*)

Kérdések.

1. Mi lehet annak az oka, hogy gyermekem, ki 11 éves korában fejtyphus után vesztette el a hallását, néha oly hadarva beszél, hogy nem tudjuk megérteni? Lehet-e erről leszoktatni, s mert azt vettük észre, hogy a figyelmeztetést nagyon rossz néven veszi, mit csináljunk, nehogy elkedvetlenedjék.

2. Községünkben egy szegény földmivesnek 3 siketnéma gyermeke van. Az egyik már 13 éves, ez valami kicsit beszélni tud, a másik kettő még fiatalabb. Lehet-e őket valamire megtanítani, hogy legalább olvasni, írni meg valamicskét számolni tudjanak? A szülők igen szegények, fizetni nem birnak, kihez kellenék fordulni, hogy valamely árvaházba felvegyék, vagy hogy segítséget kaphassanak.

Feleletek.

1. Hogy valaki tisztán tudjon beszélni, annak egyik főfeltétele az, hogy jól halljon. Nemesak a zsendőbb koru gyermekek, de még a későbbi korban siketültek is, mert nem ellenőrizhetik saját beszédjüket, nagyon hajlandók arra, hogy vagy gyorsan beszéljenek, vagy pedig a szavak, vagy monda-

*) Számtalan esetben fordulnak hozzánk a szülők tanácsért és utbaigazításért, a melyet a lehetőség szerint mindenkor szívesen nyújtunk. Hogy még tágasabb körben jusson tudomásra mind az, a miről sajnos, sok szerencsétlen szülőnek áll érdekében tájékozodni, a jelen rovatban minden kérdésre választ adunk, mellőzve a levelek közlését s kizárólag a kérdő pontokra terjeszkedve ki.

tok végtagjait elhagyják. A kértézt esetben csak az ismétlődik, a mit minden később siketült gyermeknél tapasztalunk, hogy t. i. önmaga a beszéd érthetőségét nem tudván ellenőrizni, a gyermeknél ugy is szokásos gyors beszéd a túlzásba megy s nemcsak a szavak között nem tartja meg a kívánatos szüneteket, hanem a mondatokat is annyira összeolvasztja, hogy — hozzájárulván még a hangsúlyozás hiánya is, — az ember nem tudja a szavak értelmét hirtelen felfogni s így a beszédet érthetetlennek találja.

Ennek csak egyetlen egy ellenszere van, az, hogy a gyermeket a szavak után következő szünetekre figyelmeztessék s megkivánják tőle, hogy mondanivalóit lassan közölje. Persze ez rendkívül türelmet igényel mindkét részlől, de a gyermek jóvolta s boldogulása ezt okvetlenül megköveteli.

Talán lesz a gyermekben magában is annyi belátás, hogy a türelemmel adott felvilágosítást és figyelmeztetést követni fogja, de első sorban a hozzátartozóinak nem szabad türelmetleneknek lenniök s jóakarattal s szelidséggel kell őt meghallgatniok még akkor is, ha talán kétszeri elmondás után sem értenék meg tökéletesen óhaját.

Sokat segíthet az is, ha érthetően elmondott szavai után megdicsérik. Ennyit általánosságban. Vannak még egyes részletek is, a mikre kiváló súlyt kell helyezni. Ezen részletek egyik fontosabbika, hogy a beszédet s illetőleg a hangokat öntudatosá kell tenni.

A beszélés alkalmával a gégen rezgések észlelhetők, a melyek az egyes hangoknál nem azonosak. Szoktassák a gyermeket arra, hogy a hangok ezen rezgését saját magán megfigyelje s egyuttal azt is észrevegye, hogy beszédszervei, a szája és nyelve, minő mozgásokat végeznek ilyenkor. Ha ily módon minden egyes hangot külön hangoztatva tanul meg érzékelni, akkor a gyorsabb beszédnél önmagának is számot tud adni, valjon nem tulzott gyorsasággal kötötte-e össze az egyes hangokat s képes lesz saját magát ellenőrizni.

Rá lehet őt vezetni erre az által is, ha nem a saját gégején érzékeltetik vele a hangokat, hanem a magukén. De csak az tegye ezt, a ki maga is lassan és tisztán tud beszélni.

Az első kísérletek bizonyosan nem fogják még a kívánt sikert eredményezni. Legnagyobb nehézség abban fog nyilvánulni, hogy a gyermek nem tudja, hogy mit mondanak neki. Szoktassák tehát még arra is, hogy először egyes hangokat, azután egyes szavakat, végre rövidebb majd hosszabb mondatokat képes legyen a száj mozgásaiból megérteni. A hangoknál felírhatják neki, a mit előmondatnak, vagy esetleg azokat *abc* sorrendben is elővehetik, a szavaknál a szoba butorait, testrészeit, ruházatát mondják el először, a mondatoknál pedig az alkalmoszerűsége helyezzenek nagy súlyt. Ebédnél kérdez-

zék tőle, hogy mit akar, vagy mondjanak hasonló mondatokat: „Hozd el a kenyeret“, „add ide a tányérod“, „tölts az öcsédnek vizet“ stb.

A mint azt fogja a gyermek látni, hogy most nem csak őt értik meg, hanem ő is megért másokat, nem lesz türelmetlen s a figyelmeztetést is nyugodtabban fogadja.

Külföldi szemle.

A német siketnéma-tanítók IV. gyűlésüket Drezdában tartják meg e jelen év szept. 30-án és október 1—2-án. Ezek a gyűlések mindig rendkívüli fontossággal bírnak az egész siketnéma tanítás módszerének javítására nézve s a tárgysorozat, melyet a tanítók szövetségének elnökei közöltek, újból is élénk világot vetnek arra az irányra, a melyben a javítást a német kartársak szükségesnek látják. A tárgysorozatból kiemeljük mi is a következőket: A siketnémák nevelése és a siketnéma intézetek; A siketnémák elő- és tovább-képzése; Miképen neveljük gyermekeinket a gyakorlati életre? A vizsgákról. — A témákról a jelentékenyebb német szakferfiak tartanak előadást, s az összegyűlendő tanítók bizonyára gazdag tapasztalatokkal gyarapíthatják ismereteiket.

A brünni siketnéma-intézet egyik gondnokának 40 éves jubileumát ünnepelték meg február hóban. Suchanek Sándor kir. tanácsos ez, a ki 40 év óta szakadatlan végezte e nehéz teendőket s munkásságával az intézet jelenlegi virágzó állapotát valójában megteremtette.

Mikor következik be a megsiketülés? Dr. E. Allen Fay állította fel a következő táblázatot, melyet 23931 siketnémánál észlelt. Ezen tapasztalatok szerint siketen született s az első éven belül siketült meg 11819 egyén és pedig 6.509 fiu 5.310 leány; 1—5 éves korig 9.098 egyén és pedig 5233 fiu 3865 leány; 6—10 éves korig 2476 egyén, köztük 1453 fiu, 1023 leány; 10—20 éves korig 530 egyén, köztük 338 fiu 292 leány; 20 éves koron túl már nagyon ritka a megsiketülés s a megvizsgált esetek között csak 8 van összesen s pedig 7 férfi és 1 nő. Ezek a rideg számok tanuskodnak arról, minő gondossággal kell a zsenge kora gyermek egészsége felett őrködni, nehogy egy meghülés, vagy erőszakos behatás folytán a legfontosabb érzékek egyike essék áldozatul.

A kereskedői pálya és a siketnémák. E tárgyban mondta el nézetét egy siketnéma a Taubstummencourirban. Végeredményében oda jut, hogy ez a pálya nem ajánlható még most a siketnémáknak, mert a kereskedők nem fáradnak velük s ugy is csak mint könyvvezetők volnának alkalmazhatók.

A német siketnéma tanítók fizetés ügye. Hogy nemcsak mi magyar tanítók vagyunk abban a helyzetben, hogy fizetésünk csekélysége miatt megélhetési gondokkal kell küzdenünk, hanem hogy ez a külföldön sincs másképp — pedig ott több, sőt jóval több fizetést kapnak a siketnéma tanítók — annak élénk bizonyítékát találjuk a Bl. f. T. legutóbbi számaiban. Ezekben ugyanis az egyes tartományok fizetési fokozatai vannak felemlítve s egyuttal összehasonlítás a megfelelő állami hivatalnokok fizetései között. A néptanítók fizetése 3000 márkáig emelkedik, míg a siketnéma tanítók 60 márkával kaphatnak többet. A cikkirók méltányosabb fizetési megállapítást tartanak okvetlen szükségesnek. A lap egyik cikke a siketnéma tanítók fizetésének a képezdei tanítók fizetésével egyenlővé tételét tartja méltányosnak. A fizetés kérdését az általános fizetés felemelésnek közelsége hozta napirendre.

V e g y e s e k.

Egy később siketült sorsa. Egy szerencsétlen volt kereskedő él a székesfővárosban, a ki későbbi korban siketült meg. Ezelőtt mintegy 5 évvel azt vette észre, hogy vevőit nem hallja tisztán, majd annyira meggyöngült a hallása, hogy képtelenné lett üzletének további folytatására s el kellett azt adnia. Ekkor megtanult cipő felsőrészeket varrni s ezzel kereste meg mindennapi kenyerét. De hova-tovább rosszabbul ment a dolga s midőn általános guny tárgyául szolgált a roszakaratnak, oda hagyta a kis várost s felköltözött Pestre, remélve, hogy itt könnyebben jut munkához s kevésbé lesz gunynak kitéve. Azonban siketsége oly nagy fokuvá lett, hogy a hallócső segítségével is csak igen keveset ért s miután így nem igen akarnak vele bajlódni sehol sem, hiába jár-ke, hogy megfelelő foglalkozást találjon. Legutóbb már egyesületünkhöz fordult támogatásért és segélyért.

Pósa Lajos a gyermekek édes szavu költője egy kötet költeményt irt, ezuttal nem a kicsinyek mulattatására, hanem a nagyok gyönyörűségére. A kötet czime: „Édes Anyám“. Az

emberi szív legtisztább, legnemesebb érzésének, a gyermeki szeretetnek van szentelve ez a könyv. S ezt az érzést a költő azzal a gyöngédséggel, azzal a bensőséggel, azzal a hatással, azzal a megragadó erővel fejezi ki, a mire a tehetség csak legáldottabb óráiban képes. Egyik legnagyobb, legigazabb poétánk szíve mélyének megnyilatkozása ez a könyv, melynek előfizetési ára füzve 1 frt 20 kr., díszkötésben 2 frt. megrendelhető Singer és Wolfner könyvkiadóhivatalában, Budapesten, Andrássy-út 10. sz.

Felhívás. A II. országos és egyetemes tanügyi kongresszus emberbaráti szakosztályának megbízásából elkészítettük az emberbaráti tanintézetekben működő nevelők és alkalmazottak egyesületének alapszabálytervezetét; ennek tárgyalására, valamint az egyesület megalakulása további feltételeinek elintézése végett az eddigi jelentkezőket és általában az ügybarátokat meghívjuk, a folyó évi április hó 19-én, husvét hétfőjén, d. e. 10 órakor Budapesten, a vakok intézetének nagytermében (Király-útcza 64. sz.) tartandó alakuló közgyűlésre, mely az ideiglenes tisztikart és választmányt is megalakítja. Az egyesület, mely az összes hazai emberbaráti tanintézetekre kiterjed (vakok, siketnémák, hülyék intézetei; árvaházak; szeretetházak, bölcsődék, javító intézetek, stb.) s azok pedagógiai és társadalmi ügyeit, valamint a bennök működő nevelők és alkalmazottak szellemi és anyagi érdekeit felkarolja, már ez évben megkezdí működését. Tagja lehet az egyesületnek a közvetlenül érdekelteken kívül minden ügybarát, férfi és nő egyaránt. A tagsági díj egész évre 3, azaz három frt, s ezért minden tag többek között az egyesületi közlönyt kapja. Jelentkezéseket alulirottakon kívül Brocskó Lajos, az orsz. prot. árvaház igazgatója (Budapest, VII., ker. Szegényház-tér 1. sz.) mint ideiglenes pénztárnok, elfogad. A közgyűlésen az addigi jelentkezők szavazati joggal bírnak s esetleg választhatók. Kelt Budapesten, 1897. márczius havában. György Aladár ideiglenes elnök, Szabó Dezső ideiglenes jegyző, Frim Antal, Pivár Ignác, Szóts András, mint az előkészítő-bizottság tagjai.

Egyesületünk közgyűlése.

Egyesületünk közgyűlését az igazgató-bizottság f. évi ápril hó 26-án délután 5 órára tűzte ki, a mit tisztelt tagjainknak ez uton is szives tudomásukra juttatunk.

Hirdetések.

Lapunk kiadóhivatalában

rendelhető meg:

—*— „A siketnéma-oktatás és
nevelés kézikönyve.” *—

Irta: *Scherer István.*

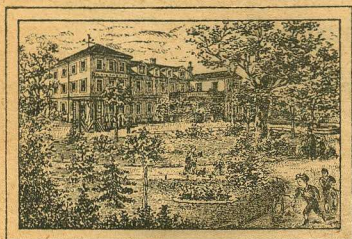
— Ára 3 korona. —

Nélkülözhetlen tanácsadó szülők és tanügy
barátok részére, valamint mindazoknak, a
kik a siketnémák tanításával foglalkozni
akarnak.

A mű jövedelmének fele része a „Testi és szellemi
fogyatkozásban szenvedőket gyámolító országos
egyesület” asylumának fenntartására fordítottatik.

Nevelő-intézet gyengeelméjűek számára.

DREZDA N. Oppellstrasse 44.

is. Az intézetet kiváló orvosok és paedagogusok, valamint a növendékek
szülői is melegen ajánlják. — Közelebbi felvilágosítást az intézet igaz-
gatója **W. Schröter** nyújt.

Az intézet célja, hogy a szellemileg
elmaradottakat (fiukat és leányokat)
vallás-erkölcsös és a társadalomnak
hasznos tagjaivá képezze. Szeretettel-
jes és gondos ápolás és nevelés mellett
egyéni oktatást nyújt a polgáriskola
minden szakjában, különös gonddal
üzi a kézügyességi oktatást (kosár-
fonás, papírmunkák, asztalosság, fa-
faragás) s így a mesterségekre készít
elő. Epp úgy előkészít a kertészségre

Bichler I. könyvnyomdája, Budapest III.